

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛАТИНСЬКА МОВА

Освітня програма 032 Історія та археологія

Спеціальність 032 Історія та археологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Латинська мова
Викладач (-і)	Паньків Уляна Любомирівна
Контактний телефон викладача	0342-59-60-10
Е-mail викладача	uliana.pankiv@pnu.if.ua
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	90
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться щовівторка з 14.00 по 15.00 на кафедрі загального та германського мовознавства.
2. Анотація до курсу	
<p><i>Латинська мова</i> як один із практичних лінгвістичних курсів у цілісній системі університетської підготовки студента передбачає ознайомлення з фонетикою, лексикою та граматикую як структурними компонентами цілісної системи давньої мови, і який в інтердисциплінарному поєднанні з іншими гуманітарними науками (всесвітньою історією, археологією, історією України, етнологією, філософією, археологією) посідає особливе місце у професійному становленні майбутніх істориків. Запропоновані для вивчення у цьому курсі питання про походження латинської мови, її особливу роль на всіх етапах формування та розвитку європейської цивілізації, латинську графіку та фонетику, нормативну граматику, лексичний склад і синтаксичні особливості формують осмислений підхід до наукового опрацювання писемних історичних джерел та її використання у фаховій комунікації.</p>	
3. Мета та завдання курсу	
<p><i>Метою</i> вивчення <i>Латинської мови</i> є пізнання та усвідомлення її структурної організації як цілісної системи та як засобу людського спілкування. До основних завдань належать: з'ясування ролі та місця латинської мови в історії античності, її використання як реального засобу усного та писемного спілкування періоду Римської імперії, відокремлення наукового стилю у тому ж хронологічному періоді, відмежування народної латини та її роль у формуванні романської групи мов, виникненні європейського білінгвізму та використання як державної мови Новітнього часу у Ватикані; засвоєння правил фонетики і графіки; вивчення нормативної граматики (частини мови та їх категорії, парадигми відмінювання, найуживаніші синтаксичні конструкції та специфіка їх перекладу); вивчення лексичного мінімуму як етимологічної основи українських латинізмів; використання теоретичних знань для перекладу латинськомовних історичних джерел.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>У результаті вивчення курсу <i>Латинська мова</i> студенти зможуть набути:</p> <ul style="list-style-type: none"> здатність учитися і здобувати нові знання та вміння, що необхідні для особистісного розвитку, соціальної інтеграції та професійної реалізації; уміння самостійно опрацьовувати різні інформаційні джерела, знаходити потрібну інформацію та критично її аналізувати; здатність на належному науково-методичному рівні проводити наукові дослідження; уміння працювати індивідуально та в команді; навички критичного і логічного мислення, що допоможуть осмислено оцінювати усталені та новітні лінгвістичні теорії використання класичних (латинської і давньогрецької) мов на різних етапах розвитку європейської цивілізації, їх суспільно-історичну зумовленість та залежність від системи гуманітарних цінностей, особливостей світосприйняття кожного окремого народу, що адаптував ці мови для своїх наукових та просвітницьких потреб; 	

уміння використовувати теоретичні знання латинських лінгвістичних понять при вивченні інших європейських мов світу;

уміння усно і писемно засвоювати і відтворювати тексти різних періодів розвитку латинської мови; на підставі знання основних видів латинської графіки проводити археологічні дослідження;

здатність поєднувати на міждисциплінарному рівні теоретичні знання з граматики та синтаксису для практичного аналізу, самостійного перекладу та інтерпретації писемних історичних джерел;

здатність розуміти походження латинських фразеологізмів та знаходити їх відповідники у сучасних європейських мовах;

уміння науково оцінювати сучасні лексикографічні інформаційні ресурси стосовно їх репрезентативності для лінгвістичної характеристики та перекладу латинського тексту;

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
лабораторні	16
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
V	032 Історія та археологія	третій	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Літер атура	Завдання, год	Вага оцінк и	Термін виконання
Тема 1. Короткий огляд історії латинської мови. Роль латини у розвитку європейської цивілізації та використання в Україні у різні епохи. Історична зумовленість вживання класичних (давньогрецької та латинської) мов у країнах Центрально-Східної Європи. Латинський алфавіт та його походження. Використання латиниці у сучасному світі та історичних писемних джерелах. Фонетика. Наголос. Специфіка латинської адаптації слов'янських власних назв у латинськомовних джерелах.	лекція/ самостійн а робота	1, 7	опрацюванн я теоретичног о матеріалу підручників, наукових статей, виконання завдань з фонетики 2 год./ 4 год.	10 балів	протягом семестру
Тема 2. Характеристика граматичної системи латинської мови. Частини мови. Дієслово та його категорії. Основні форми дієслова. Визначення дієвідміни. Відмінювання у теперішньому	лекція/ практичн е заняття/ самостійн а робота	3, 6, 7	практичні завдання з граматики, лексичний мінімум, афоризми	5 балів	протягом семестру

часі та утворення наказового способу. Допоміжне дієслово <i>sum, esse</i> .			2 год./ 2 год./ 2 год.		
Тема 3. Іменник як частина мови. Словникова форма іменника. Зіставна характеристика латинської та української іменникових систем. Перша та друга відміна іменників. Фонографічна адаптація латинських власних назв із закінченнями <i>-us, -ius, -um</i> . Особливості відмінювання другої відміни залежно від роду.	лекція/ практичне заняття/ самостійна робота	1, 6, 7	вправи з граматики, лексичний мінімум, фразеологія 2 год./ 2 год./ 4 год.	10 балів	протягом семестру
Тема 4. Прикметники першої та другої відміни: словникова форма, особливості узгодження та відмінювання з іменниками-винятками щодо роду. Особові та зворотний займенники. Синтаксис простого речення. Граматичний аналіз речення.	самостійна робота	3, 6, 7	граматичні завдання, лексичний мінімум, переклад текстів фразеологія 4 год.	10 балів	протягом семестру
Тема 5. Часи системи інфекта активного і пасивного стану: утворення, використання та особливості перекладу в оригінальних текстах. Синтаксис пасивної конструкції: <i>ablatus auctoris</i> та <i>ablatus instrumenti</i> . Відмінності у використанні пасивного стану в латинських та українських текстах.	практичне заняття/ самостійна робота	2, 3, 7	вправи з граматики, переклад тексту, фразеологія 2 год./ 4 год.	10 балів	протягом семестру
Тема 6. Третя відміна іменників: словникова форма, особливості утворення практичної основи та її використання при засвоєнні українських латинізмів. Три типи відмінювання іменників третьої відміни. Парадигми відмінювання. Особливості утворення відмінкових форм окремих прикметників.	лекція/ самостійна робота	3, 6, 7	лексичні та граматичні вправи, лексичний мінімум, переклад тексту, фразеологія 2 год./ 6 год.	5 балів	протягом семестру
Тема 7. Прикметники третьої відміни: розряди за кількістю родових закінчень, особливості	практичне	4, 5, 7	вправи з граматики,	5 балів	протягом семестру

словникової форми, узгодження з іменниками різних відмін. Дієприкметник теперішнього часу активного стану: утворення, атрибутивне і предикативне вживання дієприкметників. Специфіка перекладу дієприкметникових конструкцій у латинськомовних документах.	е заняття/ самостійн а робота		переклад речень і тексту, лексичний мінімум, фразеологія 2 год./ 6 год.		
Тема 8. Четверта відміна іменників: особливості утворення (супін, його фіксація у дієслівній словниковій формі), відмінювання та засвоєння українською мовою. П'ята відміна іменників, латинська суспільно-історична лексика з іменником <i>res</i> .	самостійн а робота	3, 6, 7	завдання з граматики, переклад тексту лексичний мінімум, фразеологія, "напам'ять" 4 год.	5 балів	протягом семестру
Тема 9. Ступені порівняння прикметників: граматична термінологія, загальне правило утворення та винятки щодо нього, зіставна характеристика суплетивізму ад'єктивних ступеневих форм у європейських мовах. Синтаксис речення при ступенях порівняння: <i>ablativus comparationis</i> та <i>genetivus partitivus</i> . Прислівник: утворення та вживання.	лекція/ самостійн а робота	1, 6, 7	вправи, переклад текстів фразеологія 2 год./ 4 год.	5 балів	протягом семестру
Тема 10. Часи системи перфекта (минулий, давноминулий та майбутній доконаного виду) в активному стані: типи, визначення та лексикографічна фіксація перфектної основи, відмінювання та вживання дієслів у цих часових формах. Суплетивне утворення часів доконаного виду від дієслова <i>sum, esse</i> .	практичн е заняття/ самостійн а робота	1, 6, 7	вправи, переклад тексту, фразеологія 2 год./ 4 год.	5 балів	протягом семестру
Тема 11. Часи системи перфекта (минулий, давноминулий та майбутній доконаного виду) пасивного стану. <i>Participium perfecti passivi</i> : утворення на базі супіна, родові форми, відмінювання та узгодження з	лекція/ практичн е заняття/ самостійн	1, 3, 7	граматичні завдання, переклад текстів, фразеологія 2 год./	5 балів	протягом семестру

іменниками. Переклад українською мовою дієслівних пасивних конструкцій.	а робота		2 год./ 2 год.		
Тема 12. Розряди займенників: вказівні, питальні, відносні та заперечні займенники. Семантичні особливості вказівних займенників в оригінальних латинських текстах. Парадигма відмінювання займенників. Займенникові прикметники та особливості їх відмінювання.	самостійн а робота	1, 2, 7	вправи з граматики, лексичні завдання, переклад тексту, фразеологія 4 год.	5 балів	протягом семестру
Тема 13. Числівник як частина мови. Розряди числівників: кількісні, порядкові, розділові і прислівникові числівники. Утворення і відмінювання кількісних і порядкових числівників. Позначення чисел римськими цифрами. Синтаксична конструкція <i>ablativus temporis</i> .	практичн е заняття/ самостійн а робота	3, 6, 7	граматичні завдання, переклад текстів, лексичний мінімум, фразеологія 2 год./ 4 год.	10 балів	протягом семестру
Тема 14. Римський календар і система римського літочислення. Назви місяців і днів, їх етимологія та зв'язок зі світоглядом, засвоєння латинських календарних назв європейськими мовами. Римські міри і гроші.	практичн е заняття/ самостійн а робота	1, 5, 7	переклад тексту фразеологія 2 год./ 4 год.	5 балів	протягом семестру
Тема 15. Найпоширеніші у текстах латинських історичних джерел синтаксичні конструкції: <i>accusativus cum infinitivo</i> , <i>nominativus cum infinitivo</i> , <i>ablativus absolutus</i> , <i>nominativus duplex</i> , <i>accusativus duplex</i> . Особливості виявлення у тексті та переклад цих конструкцій українською мовою.	лекція/ самостійн а робота	1, 5, 7	переклад текстів 2 год./ 4 год	5 балів	протягом семестру
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою на основі 100-бальної системи. (Див.: Пункт "9.3. Види контролю" Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі ДВНЗ Прикарпатський університет імені Василя Стефаника). Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.				
Вимоги до письмової роботи	Підсумкова контрольна робота є складовою частиною семестрового рейтингу, яка має концептуально				

	обґрунтовано висвітлити 50+1% обсягу матеріалу. При бажанні студента можливий усний захист письмової роботи для підвищення підсумкової оцінки.
Практичні заняття	Поточний контроль рівня знань студентів проводиться на кожному занятті та включає перевірку теоретичної та практичної підготовки студента до кожного практичного заняття, виконання ним завдань самостійної роботи. Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента здійснюється в 4-бальній шкалі.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих завдань і форм роботи, отримання з кожного позитивної оцінки.
7. Політика курсу	
Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2	
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Звонська Л.Л., Шовковий В.М. Латинська мова. К. : Книга, 2003. 528 с. 2. Корж Н.Г., Луцька Ф.Й. Із скарбниці античної мудрості. 2-е вид., доп. і перероб. К. : Вища шк., 1994. 351 с. 3. Литвинов В.Д. Латинсько-український словник. К. :Українські пропілеї, 1998. 710 с. 4. Литвинов В.Д., Скорина Л.П. 500 крилатих латинських висловів. Тексти. Латино-український словник + англійські, німецькі, французькі, іспанські відповідники. К. : Індоевропа, 1993. 321 с. 5. Оленич Р. М. Латинська мова. 2-е вид., виправлене. Львів : Світ, 2001. 350 с. 6. Скорина Л.П., Скорина О.А.Латинсько-український, українсько-латинський словник.Київ : Обереги, 2004. 447 с. 7. ЯковенкоН.М., Трипуз В.М. Латинська мова : підручник. К. :Знання, 2005. 360 с. 	

Викладач _____ Паньків У.Л.